

مطالعات علوم اسلامی انسانی

مقاله پژوهشی، سال هشتم، شماره ۲۹، بهار ۱۴۰۱ (ص ۵۵ - ۶۵)
دریافت: اسفند ماه ۱۴۰۰ پذیرش: اردیبهشت ماه ۱۴۰۱

بررسی تأثیر هوش مالی و سواد اطلاعاتی بر عملکرد مالی کارکنان مالی شعبات پستبانک استان آذربایجان شرقی

Investigating the effect of financial intelligence and information literacy on the financial performance of financial employees of Post Bank branches in East Azerbaijan province

وحید خانی / کارشناسی ارشد مهندسی صنایع، دانشگاه صنعتی اصفهان.
بهناز حسین زاده یاغبستی / دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی، دانشگاه آزاد اهر.

Vahid Khani/ Master of Industrial Engineering, Isfahan University of Technology..

vahidkhani1989@gmail.com

Behnaz Hosseinzadeh Yaghebesti/ Master of Business Administration, Ahar Azad University.

Abstract

The purpose of this study is to investigate the effect of financial intelligence and information literacy on financial performance. Research Method This research is a descriptive-correlation research method. The statistical population of this study includes the financial staff of Post Bank branches in East Azerbaijan Province (N = 120). Sampling method is available and the statistical sample was estimated based on Cochran's formula of 92 people. For data collection, questionnaires of information literacy studies of Keshavarz et al. And Moradi's financial performance, faith and financial intelligence of Popovis et al. Were used. Kolmogorov-Smirnov test and confirmatory factor analysis (CFA) of the measurement model and t-coefficients were used to analyze the data. The results showed that financial intelligence and information literacy have a positive and significant effect on the financial performance of financial staff of Post Bank branches in East Azerbaijan province.

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی تأثیر هوش مالی و سواد اطلاعاتی بر عملکرد مالی است. روش تحقیق این پژوهش روش تحقیق توصیفی-همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش شامل کارکنان مالی شعبات پستبانک استان آذربایجان شرقی می‌باشد (N=۱۲۰). روش نمونه‌گیری در دسترس می‌باشد و نمونه آماری بر اساس فرمول کوکران ۹۲ نفر برآورد گردید. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه‌های مطالعات سواد اطلاعاتی کشاورز و همکاران، عملکرد مالی مرادی، ایمانی و هوش مالی پوپویس و همکاران استفاده شده است. برای تحلیل داده‌ها از آزمون کولموگوروف-اسمیرنوف و تحلیل عاملی تأییدی (CFA) مدل اندازه‌گیری و ضرایب t استفاده شد. نتایج تحقیق نشان داد که هوش مالی و سواد اطلاعاتی بر عملکرد مالی کارکنان مالی شعبات پستبانک استان آذربایجان شرقی تأثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

کلیدواژه‌ها: هوش مالی، سواد اطلاعاتی، عملکرد مالی، کارکنان مالی شعبات پستبانک استان آذربایجان شرقی.

Keyword: Financial intelligence, information literacy, financial performance, financial staff of Post Bank branches of East Azerbaijan province.

مقدمه

ارزیابی و اندازه‌گیری عملکرد حسابرسان موجب هوشمندی سیستم و برانگیختن افراد در جهت رفتار مطلوب می‌شود، همچنین عملکرد حسابرسان و نتایج گزارش‌های آنان مبنای اصلی تدوین و اجرای سیاست سازمانی است؛ که این موضوع سبب شده است تا توجه بسیاری از محققین و پژوهشگران به بررسی عوامل مؤثر بر عملکرد کارکنان مالی جلب گردد، من جمله این عوامل می‌توان به هوش مالی اشاره نمود (پورلری و مسلمی مهنی، ۱۳۹۷).

واژه مالی در ترکیب هوش مالی همان‌طور که از اسمش برمی‌آید، مسائل مربوط به پول و سرمایه است. هوش مالی عبارت است از داشتن رفتاری مؤثرتر نسبت به سایرین در زمینه‌های مالی و اقتصادی، در واقع هوشمندی مالی مباحثی همچون داشتن عملکردی هوشمندانه نسبت به مسائل اقتصادی است (هاشمی نژاد و همکاران، ۱۳۹۱).

گفتنی است که هوش مالی فرآیند تبدیل داده‌ها به اطلاعات است، به‌گونه‌ای که سازمان تجاری را قادر به آنالیز اطلاعات می‌نماید تا بتواند با کسب بیش و درک صحیح، نیازمندی‌های همه ذینفعان سیستم را مدنظر داشته باشد، هوش مالی نه به‌عنوان یک محصول یا یک سیستم بلکه به‌عنوان یک معماری و رویکرد جدید مدنظر است که شامل مجموعه‌ای از برنامه‌های کاربردی و تحلیلی است که به استناد پایگاه‌های داده عملیاتی و تحلیلی به اخذ تصمیم و کمک به تصمیم‌گیری در فعالیت‌های هوشمند کسب‌وکار می‌پردازد. به بیان ساده‌تر هوش مالی چیزی جز فرآیند بالا بردن سوددهی سازمان در بازار رقابتی با استفاده هوشمندانه از داده‌های موجود در تصمیم‌گیری نیست، هوش مالی به دنبال کوتاه کردن مسیرهای پرس‌وجو در حیطه اطلاعات است و خود مستقلاً و بدون نیاز به اطلاعات مناسب قادر به ارائه پیشنهاد یا راهکار مناسب نخواهد بود (سابعی، ۱۳۹۸).

به‌عبارت‌دیگر می‌توان این‌گونه بیان نمود که هوش مالی زمانی منجر به بهبود عملکرد حسابداری سازمان‌ها می‌گردد که کارکنان توانایی دسته‌بندی و بهره‌گیری اطلاعات صحیح را داشته باشند و از سواد اطلاعاتی برخوردار باشند. سواد اطلاعاتی، ترکیبی از دانش‌ها، نگرش‌ها، مهارت‌ها و تجربیات موردنیاز برای دستیابی، تحلیل، ارزیابی، استفاده، تولید و برقراری ارتباط با اطلاعات و دانش به‌صورت خلاقانه، قانونی و اخلاقی با تأکید بر حقوق انسان‌ها اطلاق شده است. کارکنان باسواد اطلاعاتی می‌توانند انواع مختلف رسانه‌ها، منابع و مجراهای اطلاعاتی را در زندگی خصوصی، شغلی و عمومی خود به کار برند. آن‌ها می‌دانند چه موقع و چه اطلاعاتی نیاز دارند، برای چه، کجا و چگونه می‌توانند به آن دست پیدا کنند. آن‌ها درک می‌کنند چه کسی و چرا اطلاعات را تولید کرده و نیز نقش، مسئولیت و عملکرد رسانه و فراهم‌کنندگان اطلاعات را درک می‌کنند. آن‌ها می‌توانند اطلاعات، پیام‌ها، اعتقادات و ارزش‌هایی که در رسانه و هر تولیدکننده دیگر محتوا نقل شده را تحلیل و اطلاعات را ارزش‌گذاری کنند (سواد رسانه‌ای و اطلاعاتی مسکو، ۲۰۱۲).

کارکنان دارای سواد اطلاعاتی کسانی هستند که آموخته‌اند چگونه یاد بگیرند، زیرا می‌دانند که اطلاعات چگونه سازمان‌دهی می‌شود، چگونه می‌توان اطلاعات را یافت و می‌دانند که چگونه می‌توان به شیوه‌ای درست از اطلاعات استفاده کرد که دیگران نیز از آنان بیاموزند. این دسته از افراد به دلیل آن که همواره می‌توانند اطلاعات موردنیاز خود را در هر وظیفه یا تصمیمی بیابند برای فراگیری مادام‌العمر مهیا هستند (نعمتی و همکاران، ۱۳۹۴).

سواد اطلاعاتی در سازمان‌ها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، چراکه سواد اطلاعاتی کارکنان سازمان، مهارت‌هایی را دربرمی‌گیرد که کارکنان یک سازمان برای انجام کارهای روزمره خود و وظایف محوله به آن‌ها نیاز دارند تا اولاً در جریان فرآیند انجام بهینه کار خود قرار گیرند. ثانیاً با تغییرات درون‌سازمانی و برون‌سازمانی همگام شوند. ثالثاً در کار خود اصل نوآوری، ابتکار، اشتراک دانش تخصصی و یادگیری از دیگران را رعایت کنند تا در نتیجه آن سازمان بهتر بتواند به اهداف مالی خود دست یابد (میری و چشمه سهرابی، ۱۳۹۰).

در حقیقت سواد اطلاعاتی هنری پایه است که نقش فعال و حیاتی در انجام امور اجتماعی دارد و یک چارچوب فکری و عقلانی برای فهم، بازیابی، ارزیابی و استفاده از اطلاعات می‌باشد (مزروعی، ۱۳۹۴).

امروزه مسئله سواد اطلاعاتی کارکنان و چگونگی تأثیر آن بر عملکرد کارکنان مالی به مسئله‌ای اساسی و دغدغه‌ای عمده برای بسیاری از پژوهشگران، محققان و مدیران سازمانی تبدیل شده است، از سوی دیگر مدیران امروزی به‌خوبی آگاه می‌باشند که زمانی سازمان می‌تواند به تعالی و بهره‌وری تعیین شده دست یابد که حسابرسان از عملکرد قابل قبولی برخوردار باشد و اطلاعات مالی را صحیح و عاری از هرگونه انحراف و خطا ارائه دهند، این امر برای سازمان‌ها و بانک‌های استان آذربایجان شرقی اهمیتی دوچندان دارد، بر همین اساس محقق سعی دارد تا در مطالعه حاضر به این سؤال اصلی پاسخ دهد که هوش مالی و سواد اطلاعاتی بر عملکرد مالی کارکنان مالی تأثیر دارد؟

مبانی نظری و پیشینه تحقیق

سواد اطلاعاتی

یکی از معتبرترین تعاریف درباره سواد اطلاعاتی، تعریف انجمن کتابداران آمریکا است. در این تعریف آمده است: برای اینکه فردی از نظر اطلاعاتی باسواد باشد باید بتواند تشخیص دهد، اطلاعات در چه زمانی مورد نیاز است و توانایی یافتن، ارزیابی و استفاده مؤثر از آن را داشته باشد. افراد دارای سواد اطلاعاتی کسانی هستند که آموخته باشند چگونه بیاموزند. آن‌ها می‌دانند که چگونه یاد بگیرند، زیرا می‌دانند که دانش چگونه سازمان‌دهی شده است و چگونه می‌توان اطلاعات مورد نیاز را پیدا کرد و از اطلاعات به‌گونه‌ای استفاده کرد که دیگران نیز بتوانند از آن بیاموزند. افراد دارای سواد اطلاعاتی یادگیری مادام‌العمر دارند، چراکه همیشه می‌توانند اطلاعات مورد نیاز خود را پیدا کنند و از آن برای تصمیم‌گیری آگاهانه استفاده نمایند. سواد اطلاعاتی کارکنان به معنای توانایی تعیین وسعت و ماهیت اطلاعات توسط کارکنان، توانایی دسترسی مؤثر کارکنان به اطلاعات، توانایی ارزیابی نقادانه اطلاعات توسط کارکنان، توانایی کاربرد هدفمند اطلاعات توسط کارکنان و توانایی درک موارد حقوقی و اقتصادی کاربرد اطلاعات توسط کارکنان می‌باشد (زینتا، ۲۰۱۵).

هوش مالی

هوش مالی داشتن استعداد و دانش در مفاهیم اساسی مالی می‌باشد که فرد را قادر به اتخاذ تصمیمات معقولانه مالی و مسئولیت‌پذیری انتخاب‌های مالی می‌سازد که این تصمیمات بر رفاه مالی و زندگی شخصی فرد تأثیرگذار می‌باشد (نیکساری و همکاران، ۲۰۱۴).

عملکرد کارکنان مالی

عملکرد حسابرس به معنی داشتن مهارت کافی و لازم در زمینه حسابرسی، داشتن توانایی خلق ایده‌های کاری و پذیرش بالای مسئولیت‌های شغلی خویش می‌باشد (مرادی و ایمانی، ۱۳۹۶).

سابعی (۱۳۹۸) به بررسی تأثیر هوش مالی بر عملکرد حسابرس با نقش واسط سواد اطلاعاتی پرداختند و به این نتیجه رسیده‌اند که هوش مالی به‌طور مستقیم به میزان ۱۷٪ بر عملکرد حسابرس تأثیر گذاشت، هوش مالی به میزان ۱۲٪ بر سواد اطلاعاتی اثرگذار بود و سواد اطلاعاتی به میزان ۶۷٪ متغیر عملکرد حسابرس را تبیین نمود. در کل می‌توان نتیجه گرفت که هوش مالی بر عملکرد حسابرس به‌طور غیرمستقیم و با نقش میانجی سواد اطلاعاتی به میزان ۶۹٪ تأثیر گذاشت.

پیوند و اسماعیلی رنجبر (۱۳۹۷) به بررسی تأثیر سواد اطلاعاتی بر عملکرد کارکنان پرداختند. نتایج این پژوهش نشان داد که منابع انسانی در جوامعی که به دوراندیشی شهره‌اند از جایگاه رفیعی برخوردار است. در اندیشه مدیران این جوامع و سازمان‌ها، نیروی انسانی، دارای راهبردی محسوب می‌شود و از این‌رو، توجه مدیریت را سخت به خود معطوف کرده است. دیدگاه صاحب‌نظرانی که

¹ Zenita et al

² Nik Sari

آینده را نیز از آن خودساخته‌اند، نسبت به مخارج امور کارکنان، دیدگاه هزینه‌ای نیست، بلکه سرمایه‌ای و آن‌هم از نوع سرمایه‌گذاری راهبردی است. بنابراین می‌توان انتظار داشت کارکنان این‌گونه سازمان‌ها برای حرکت‌های خلاق و دانش‌محور پرورش یابند. امروزه با حجم روزافزون اطلاعات دسترسی به اطلاعات موردنیاز از میان انبوه اطلاعات موجود مهارت‌های خاصی را می‌طلبد که این مهارت‌ها به سواد اطلاعاتی تعبیر شده است. کسانی که فاقد این توانایی‌ها باشند پیوسته در اقیانوس عظیم اطلاعات سردرگم‌اند. سواد اطلاعاتی به‌عنوان مجموعه‌ای از مهارت‌ها، به‌منظور توانایی شناسایی درست منابع اطلاعاتی، دسترسی به آن‌ها و همچنین توانایی استفاده هدفمند از آن‌ها، ابزاری توانمندی فردی است. افراد دنیای جدید به سبب ماهیت کاری و ارتباط گسترده با منابع اطلاعاتی و روند شتابان فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی به این ابزار نیازمند هستند. سواد اطلاعاتی کلید اصلی یادگیری مادام‌العمر است.

محرم نژاد و شکر زاده (۱۳۹۶) به بررسی رابطه بین هوش مالی با عملکرد مالی (مطالعه موردی: سازمان منطقه آزاد ماکو) پرداختند: این پژوهش باهدف بررسی رابطه هوش مالی با عملکرد مالی در سازمان منطقه آزاد ماکو انجام گرفت. جامعه آماری تحقیق تعداد ۱۲۳ نفر از کارکنان و مدیران به‌عنوان نمونه با استفاده از فرمول کوکران انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها شامل پرسشنامه محقق ساخته (هوش مالی) می‌باشد.

فرضیه‌ها با استفاده از آزمون رگرسیون خطی ساده مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج حاصل از تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS و EVIEWS نشان داد که بین هوش مالی و عملکرد مالی کارکنان منطقه آزاد ماکو رابطه معناداری وجود دارد. اسدی باغبادرانی و خدامرادی (۱۳۹۶) به بررسی تأثیر عملکرد سازمانی بر عملکرد مالی با متغیر میانجی هوش مالی (مطالعه موردی سازمان برق منطقه سه اهواز) پرداختند. هدف اصلی پژوهش بررسی تأثیر عملکرد سازمانی بر عملکرد مالی با متغیر میانجی هوش مالی در سازمان برق منطقه سه اهواز است. این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر ماهیت، توصیفی پیمایشی و از نوع میدانی است. مبانی نظری - پژوهش، به روش مطالعه کتابخانه‌ای و داده‌های آن به‌وسیله نمونه‌گیری تصادفی و با استفاده از پرسشنامه عملکرد سازمانی هرسی و گلدسمیت و پرسشنامه عملکرد مالی عزیزی، پرسشنامه هوش مالی پوپوویس و همکاران به‌دست‌آمده است. جامعه آماری هدف این پژوهش شامل مدیران و کارکنان شرکت سازمان برق منطقه سه اهواز بود. نمونه پژوهش شامل ۱۷۲ نفر از مدیران و کارکنان است که به‌طور تصادفی انتخاب شده‌اند. سؤال اصلی این پژوهش این است که آیا عملکرد سازمانی بر عملکرد مالی با متغیر میانجی هوش مالی در سازمان برق منطقه سه اهواز تأثیر مثبت و معناداری دارد؟ برای پاسخ به سؤال پژوهش، بررسی فرضیه‌ها و تجزیه و تحلیل یافته‌های جمع‌آوری شده، از آمار توصیفی و آمار استنباطی با نرم‌افزارهای SPSS و Lisrel استفاده شده است و نتایج نشان داد که عملکرد سازمانی بر عملکرد مالی با متغیر میانجی هوش مالی در سازمان برق منطقه سه اهواز تأثیر مثبت و معناداری دارد.

تابلی و همکاران (۱۳۹۴) به بررسی جایگاه سواد اطلاعاتی در ارزیابی عملکرد کارکنان در سازمان پرداختند. نتایج این پژوهش بیان نمود که در ارزیابی عملکرد کارکنان، سواد اطلاعاتی آن‌ها به دلیل نقش بی‌بدیل خود، در برابر سایر عوامل و وظایف جایگاه ویژه‌ای دارد، کشورهای گوناگون طی دهه‌های گذشته تلاش زیادی برای تحقق انقلاب آموزشی در سازمان‌ها، کرده‌اند و پیش‌بینی می‌شود در طول دهه حضور خود را نشان دهد. در آینده نیز پدیده فناوری اطلاعات و ارتباطات حکم یکی از محورهای اساسی تغییر و نوآوری در صحنه تعلیم و تربیت جهان حفظ می‌کند. از این‌رو توجه سازمان‌ها بیشتر به سمت کارکنانی می‌رود که از سواد اطلاعاتی برخوردارند و این به دلیل انفجار اطلاعات، آلودگی اطلاعات و ضرورت استخراج مناسب منابع معتبر و لزوم به‌کارگیری سواد اطلاعاتی در سازمان‌ها محسوس‌تر از قبل می‌شود، سازمان‌ها نیز باید جهت ایجاد انگیزش و بروز رسانی کارکنان خود سواد اطلاعاتی آن‌ها را یکی از معیارهای ارزیابی عملکرد کارکنان خود قرار دهند.

اوموریگی^۳ (۲۰۱۹) به بررسی بهبود عملکرد سازمانی با استفاده از هوش مالی پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد که هوش مالی می‌تواند عملکرد شرکت‌ها را بهبود بخشد. همچنین نتایج این پژوهش بیان نمود که هوش مالی و اطلاعات هوش مالی سبب بهبود بازده عملکرد شرکت‌ها می‌گردد.

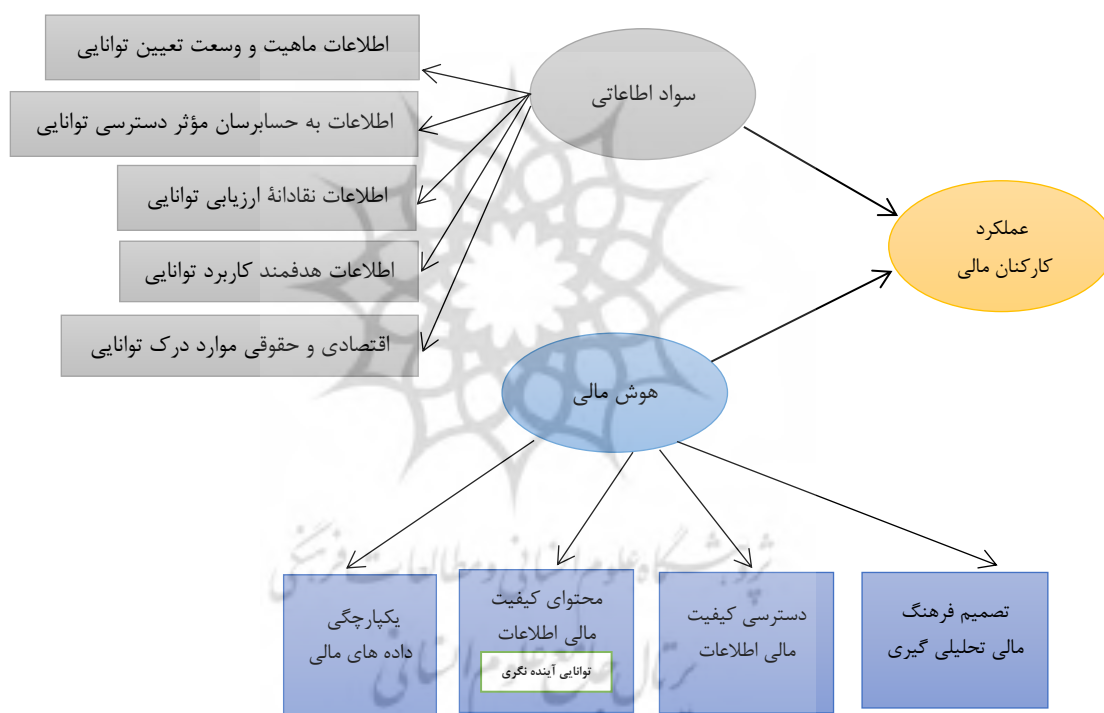
³ Omoregie

لطیف و همکاران (۲۰۱۹^۴) به بررسی نقش سواد اطلاعاتی حسابرسان بر مدیریت عملکرد سازمانی پرداختند. این مطالعه نشان داد که چگونه سواد اطلاعاتی منجر به مدیریت دارایی‌ها، مدیریت اطلاعات و مدیریت ریسک می‌گردد. همچنین این مطالعه به نقش سواد اطلاعاتی حسابرسان در اخذ تصمیمات مدیریت سازمان و مدیریت عملکرد تأکید نمود.

اینولا و انتی بانگ^۵ (۲۰۱۶) به بررسی تأثیر سواد مالی بر عملکرد سازمانی پرداختند. این مطالعه بر روی SME های نیجریه انجام شد و نتایج آن نشان داد که سواد مالی سبب بهبود آگاهی مالی، دانش و درک مالی کارکنان می‌گردد که در پی آن شاهد بهبود عملکرد سازمانی خواهیم بود.

زنیتا^۶ (۲۰۱۵) به بررسی تأثیر سواد اطلاعاتی بر عملکرد پرداختند. در این مطالعه رابطه سواد اطلاعاتی با عملکرد با نقش تعدیل‌کنندگی خودکارآمدی مورد بررسی قرار گرفت. این پژوهش بر روی ۲۳۶ مدیر مؤسسات بانکی انجام شد. نتایج تجزیه و تحلیل اطلاعات نشان داد که بین سواد اطلاعاتی و عملکرد سازمانی ارتباط معناداری وجود دارد.

مدل مفهومی تحقیق

شکل ۱- مدل مفهومی تحقیق

فرضیات تحقیق:

فرضیه اصلی:

هوش مالی و سواد اطلاعاتی بر عملکرد مالی کارکنان مالی تأثیر دارد.

فرضیات فرعی:

هوش مالی بر عملکرد مالی کارکنان مالی تأثیر دارد.

سواد اطلاعاتی بر عملکرد مالی کارکنان مالی تأثیر دارد.

⁴ Lateef & Omotayo

⁵ Eniola & Entebang

⁶ Zenita

روش پژوهش

تحقیق حاضر از لحاظ هدف کاربردی و از نظر نحوه جمع‌آوری داده‌ها توصیفی و از نوع همبستگی می‌باشد. جمع‌آوری داده‌ها به شکل میدانی و با استفاده از ابزار پرسشنامه اجرا شده است. جامعه آماری پژوهش، شامل کارکنان مالی شعبات پست‌بانک استان آذربایجان شرقی بوده، به‌منظور نمونه‌گیری از روش نمونه‌گیری در دسترس بهره گرفته شد. حجم جامعه آماری در این تحقیق برابر با ۱۲۰ مورد بود که ۹۲ نفر حجم نمونه در نظر گرفته شد.

جدول ۱- سؤالات متغیرها و روایی و پایایی پرسشنامه

متغیر	ابعاد	تعداد سؤالات	منبع	روایی AVE	پایایی / آلفای کرون باخ
سواد اطلاعاتی	توانایی تعیین وسعت و ماهیت اطلاعات توسط حسابرسان	۱۵	کشاورز و همکاران ۱۳۹۵	۰/۸۷۷۷۶۵	۰/۸۸۹۵۲۸
	توانایی دسترسی مؤثر حسابرسان به اطلاعات				
	توانایی ارزیابی نقادانه اطلاعات توسط حسابرسان				
	توانایی کاربرد هدفمند اطلاعات توسط حسابرسان				
عملکرد کارکنان مالی	توانایی درک موارد حقوقی و اقتصادی کاربرد اطلاعات توسط حسابرسان	۴	مرادی و ایمانی ۱۳۹۶	۰/۷۰۲۰۵۴	۰/۷۹۶۶۱۷
	مهارت‌های کاری				
	خلاقیت				
	همکاری				
هوش مالی	انضباط	۱۶	پوپویس و همکاران (۲۰۱۲)	۰/۶۷۹۹۱۲	۰/۷۵۴۷۷۷۵
	یکپارچگی داده‌های مالی				
	کیفیت محتوای اطلاعات مالی				
	کیفیت دسترسی به اطلاعات مالی				
	فرهنگ تصمیم‌گیری تحلیلی مالی				

در این تحقیق جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو بخش مجزا اقدام شده است، پس از جمع‌آوری داده‌ها ابتدا با استفاده از فن‌های آمار توصیفی به توصیف داده‌ها پرداخته شده است. ابتدا آماره‌های توصیفی که شامل مقدار حداقل، حداکثر، میانگین و واریانس و چولگی و کسیدگی می‌باشد، برای متغیرهای تحقیق ارائه شده و سپس با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS و Smart PLS، فرضیه‌های تحقیق مورد آزمون قرار گرفته است.

یافته‌های پژوهش

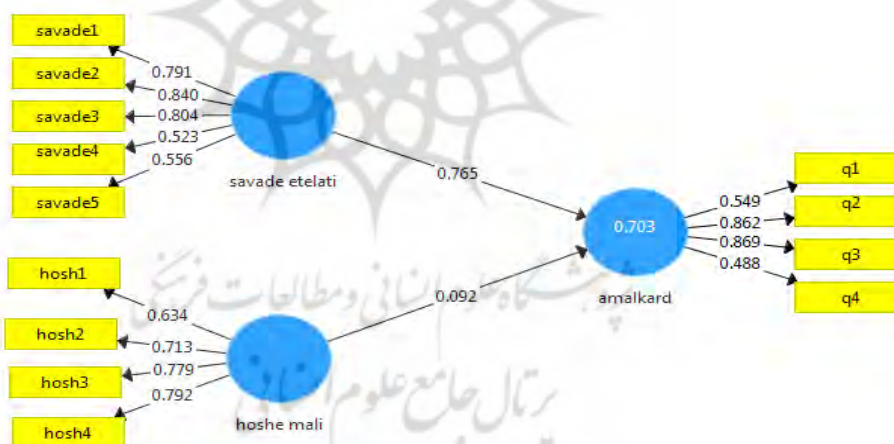
در این پژوهش به‌منظور شناسایی ویژگی‌های جمعیت‌شناسی نمونه آماری، از ۵ متغیر، جنسیت، وضعیت تأهل، سن، سطح تحصیلات و سابقه خدمت استفاده شد. در این قسمت به بررسی آزمون فرضیات تحقیق با استفاده از نرم‌افزار PLS می‌پردازیم. به‌منظور بررسی پایایی مدل اندازه‌گیری تحقیق، به بررسی ضرایب بارهای عاملی، ضرایب آلفای کرون باخ و پایایی ترکیبی می‌پردازیم.

جدول ۲- ضریب بار عاملی

متغیر	ابعاد	ضریب بار عاملی
سواد اطلاعاتی	توانایی تعیین وسعت و ماهیت اطلاعات توسط حسابرسان	0.791

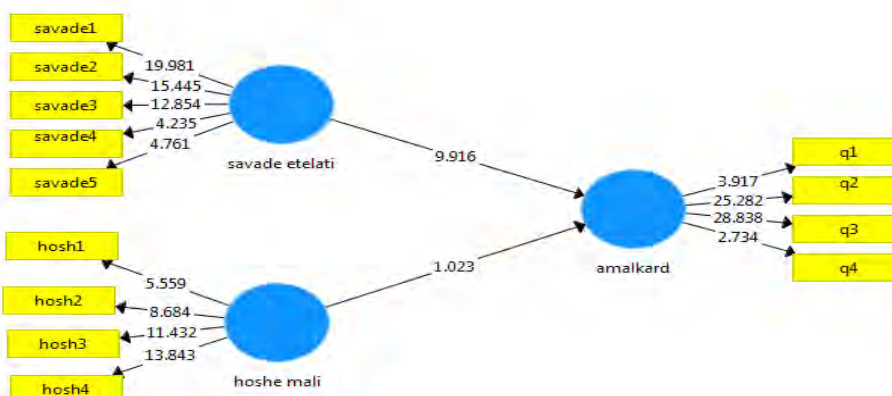
0.840	توانایی دسترسی مؤثر حسابرسان به اطلاعات	
0.804	توانایی ارزیابی نقادانه اطلاعات توسط حسابرسان	
0.523	توانایی کاربرد هدفمند اطلاعات توسط حسابرسان	
0.556	توانایی درک موارد حقوقی و اقتصادی کاربرد اطلاعات توسط حسابرسان	
0.549	مهارت‌های کاری	
0.862	خلاقیت	عملکرد کارکنان مالی
0.869	همکاری	
0.488	انضباط	
0.634	یکپارچگی داده‌های مالی	هوش مالی
0.713	کیفیت محتوای اطلاعات مالی	
0.779	کیفیت دسترسی به اطلاعات مالی	
0.792	فرهنگ تصمیم‌گیری تحلیلی مالی	

مقدار ملاک برای مناسب بودن ضرایب بارهای عاملی، ۴/۰ می‌باشد. در جدول فوق تمامی اعداد ضرایب بارهای عاملی سؤالات از ۴/۰ بیشتر است که نشان از مناسب بودن این معیار دارد. در این قسمت به بررسی آزمون فرضیات اصلی تحقیق با استفاده از نرم‌افزار PLS می‌پردازیم.

شکل ۲- مدل ساختاری فرضیات اصلی تحقیق همراه با ضرایب بارهای عاملی

شکل ۳- مدل ساختاری فرضیات اصلی تحقیق همراه با ضرایب معناداری

جدول ۴- نتایج رابطه مستقیم و ضرایب معناداری فرضیات اصلی پژوهش

نتیجه فرضیه	ضریب	آماره تی	فرضیه
تأیید	۷۶۵.۰	۹.۹۱۶	هوش مالی بر عملکرد مالی کارکنان مالی تأثیر دارد.
تأیید	۰۹۲.۰	۱.۰۲۳	سواد اطلاعاتی بر عملکرد مالی کارکنان مالی تأثیر دارد.

جدول فوق خلاصه نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش را نشان می‌دهد که با توجه به ضریب مسیر بین سازه‌های اصلی مدل پژوهش و مقدار آماره t که در تمام فرضیه‌ها از مقدار بحرانی $۹۶/۱$ بزرگ‌تر است با اطمینان ۹۵% می‌توان ادعا کرد که فرضیه‌ها مورد تأیید است.

نتیجه‌گیری

بنا بر نتایج تحلیل، هوش مالی و سواد اطلاعاتی بر عملکرد مالی کارکنان مالی شعبات پست‌بانک استان آذربایجان شرقی تأثیر دارد و نتیجه این تحقیق با نتایج تحقیقات پیوند و اسماعیلی رنجبر (۱۳۹۷)، محرم نژاد و شکرزاده (۱۳۹۶)، اوموریگی (۲۰۱۹)، طیف و همکاران (۲۰۱۹) همخوانی دارد. تابلوی و همکاران (۱۳۹۴) به بررسی جایگاه سواد اطلاعاتی در ارزیابی عملکرد کارکنان در سازمان پرداختند. نتایج این پژوهش بیان نمود که در ارزیابی عملکرد کارکنان، سواد اطلاعاتی آن‌ها به دلیل نقش بی‌بدیل خود، در برابر سایر عوامل و وظایف جایگاه ویژه‌ای دارد، کشورهای گوناگون طی دهه‌های گذشته تلاش زیادی برای تحقق انقلاب آموزشی در سازمان‌ها، کرده‌اند و پیش‌بینی می‌شود در طول دهه حضور خود را نشان دهد. در آینده نیز پدیده فناوری اطلاعات و ارتباطات حکم یکی از محورهای اساسی تغییر و نوآوری در صحنه تعلیم و تربیت جهان حفظ می‌کند. از این رو توجه سازمان‌ها بیشتر به سمت کارکنانی می‌رود که از سواد اطلاعاتی برخوردارند و این به دلیل انفجار اطلاعات، آلودگی اطلاعات و ضرورت استخراج مناسب منابع معتبر و لزوم به‌کارگیری سواد اطلاعاتی در سازمان‌ها محسوس‌تر از قبل می‌شود، سازمان‌ها نیز باید جهت ایجاد انگیزش و بروز رسانی کارکنان خود سواد اطلاعاتی آن‌ها را یکی از معیارهای ارزیابی عملکرد کارکنان خود قرار دهند.

پیشنهادات در راستای نتایج تحقیق

✓ پیشنهاد می‌شود که با توجه به اهمیتی که حساب‌برسان به اطلاعات در محیط کاری به‌صورت هدفمند قائل هستند، تلاش شود که در زمینه ارائه اطلاعات شفافیت‌های لازم صورت گیرد و آزادی عمل به آن‌ها در این خصوص داده شود تا بتوانند از اطلاعات لازم برای بهبود و عملکرد شرکت‌ها به‌صورت هدفمند استفاده کنند.

- ✓ پیشنهاد می‌شود که با توجه به پویایی بالا در خصوص سنجش اطلاعات از سوی حسابرسان، در این خصوص سطح دسترسی حسابرسان به اطلاعات مالی را افزایش دهند تا بتوانند در این زمینه بهتر و فعال‌تر نمایند.
- ✓ پیشنهاد می‌شود که با سرعت بالایی اطلاعات مالی خود را تحلیل و پردازش کنند و نیز برای تصمیم‌گیری‌های درست و باکیفیت از اطلاعات مالی و انطباق آن‌ها با تصمیم‌های مالی شرکت‌ها اطمینان حاصل نمایند.
- ✓ پیشنهاد می‌شود که با ارتقای سطح ادراک خویش از اطلاعات شرکت‌ها، استفاده حداکثری از اطلاعات در دسترس، اعتماد خویش به ارزیابی نقادانه در خصوص اطلاعات، هدفمند بودن در زمینه کار کردن با اطلاعات و ارتقای سطح دانش و معلومات خود در زمینه موارد حقوقی و اقتصادی شرکت‌ها، سطح عملکرد خویش را افزایش دهند.

منابع

- [۱] اسدی باغبادارانی، فرشته و خدامرادی، محمد (۱۳۹۶) بررسی تأثیر عملکرد سازمانی بر عملکرد مالی با متغیر میانجی هوش مالی (مطالعه موردی سازمان برق منطقه سه اهواز) کنفرانس ملی تحقیقات علمی جهان در مدیریت، حسابداری، حقوق و علوم اجتماعی، شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی واحد زرقان - دانشگاه علمی کاربردی شوشتر.
- [۲] پور لری، علی؛ مسلمی مهنی، رضا و حبیب (۱۳۹۷) اهمیت عملکرد مالی در سازمان. اولین کنفرانس علمی پژوهشی دستاوردهای نوین در مطالعات علوم مدیریت، حسابداری و اقتصاد ایران، ایلام: موسسه آسو سیستم آرمون.
- [۳] پیوند، علیرضا و اسماعیلی رنجبر، حسین (۱۳۹۷) تأثیر سواد اطلاعاتی بر عملکرد کارکنان. یازدهمین کنفرانس بین‌المللی حسابداری و مدیریت و هفتمین کنفرانس کارآفرینی و نوآوری‌های باز، تهران: شرکت همایشگران مهر اشراق.
- [۴] تابلی، حمید؛ خراسانی، معصومه؛ حاجی، علی؛ حسینی، محمد (۱۳۹۴) جایگاه سواد اطلاعاتی در ارزیابی عملکرد کارکنان در سازمان. مقاله کنفرانس: اولین کنفرانس بین‌المللی مدیریت، اقتصاد، حسابداری و علوم تربیت.
- [۵] تابلی، حمید؛ خراسانی، معصومه؛ حاجی، علی؛ حسینی، محمد (۱۳۹۴) جایگاه سواد اطلاعاتی در ارزیابی عملکرد کارکنان در سازمان. مقاله کنفرانس: اولین کنفرانس بین‌المللی مدیریت، اقتصاد، حسابداری و علوم تربیت.
- [۶] کشاورز، لقمان؛ فراهانی، ابوالفضل؛ قربانی قهفرخی، لیلا؛ تمدن، محمدمهدی (۱۳۹۶) ارتباط سواد اطلاعاتی و عملکرد تحصیلی دانشجویان کارشناسی ارشد تربیت‌بدنی دانشگاه شیراز. مقاله نشریه: پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، ۲۳.
- [۷] محرم نژاد، مصطفی و شکر زاده، مرتضی (۱۳۹۶) رابطه بین هوش مالی با عملکرد مالی (مطالعه موردی: سازمان منطقه آزاد ماکو) سومین کنفرانس بین‌المللی مدیریت و مهندسی صنایع، تهران: دانشگاه مقدس اردبیلی.
- [۸] مرادی، مهدی؛ السادات افشار ایمانی، یگانه (۱۳۹۶) رابطه بین هوش هیجانی، هوش معنوی و عملکرد حسابرس. مقاله نشریه: پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، ۳۵.
- [۹] مزروعی، حسن (۱۳۹۴) رابطه بین سبک‌های تفکر و سواد اطلاعاتی با کارآفرینی سازمانی کارکنان دانشگاه‌های کاشان و علوم پزشکی وزارت علوم پایان‌نامه کارشناسی ارشد، تحقیقات و فناوری، دانشگاه کاشان، دانشکده علوم انسانی.
- [۱۰] میری، الهام؛ چشمه سهرابی، مظفر (۱۳۹۰) بررسی سواد اطلاعاتی دانشجویان سال آخر کارشناسی دانشگاه علم و صنعت ایران واحد اراک در محیط دیجیتال، فصلنامه دانش شناسی، ۴، ص ۶۴-۷۱.
- [۱۱] نعمتی، محمدعلی؛ گراوند، ایوب؛ موسوی امیری، طیبه؛ هاشم‌پور، فرحناز (۱۳۹۴) بررسی رابطه سواد اطلاعاتی با خلاقیت در دانشجویان دانشگاه پیام نور لرستان، مقاله نشریه: مطالعات دانش شناسی، ۴.
- [۱۲] هاشمی نژاد، سید محمد؛ ابراهیمی، سید بابک (۱۳۹۱) ارتقای هوشمندی مالی رمز شکوفایی بازار، سرمایه. ماهنامه بورس، ۹۹، ص ۷۵-۷۲.
- [13] Eniola, A. A., & Entebang, H. (2016). Financial literacy and SME firm performance. *International Journal of Research Studies in Management*, 5(1), 31-43.
- [14] Lateef, A., Omotayo, F. O. (2019). Information audit as an important tool in organizational management: A review of literature. *First Published February 25, 2019.*

- [15] Nik Sari, S. N. K., Rosidah, M., & Siti Zaleha, S. (2014). Examining the Role of Financial Intelligence Quotient (FiQ) in Explaining Credit Card Usage Behavior: A Conceptual Framework Explaining Credit Card Usage Behavior. *Social and Behavioral Sciences*, 130, 568 – 576.
- [16] Omoregie, O. K. (2019). Improving Organizational Performance Using Corporate Financial Intelligence: A Conceptual and Exploratory Review. *Arabian J Bus Manag Review*, 8(371), 2.
- [17] Popovic, A., Hackney, R., Simões, P., & Jurij, J. (2012). Towards financial intelligence systems success. *Effects of maturity and culture on analytical decision making*, 54(1), 729-739.
- [18] Zenita, R., Nelly, S., Rita, A., Jamaliah, S. (2015). The Effect of Information Literacy on Managerial Performance: The Mediating Role of Strategic Management Accounting and the Moderating Role of Self Efficacy. *Procedia Economics and Finance*, 31,199-205.

